

Festivalul de Muzică Veche Miercurea Ciuc 2013 (1)

Prima zi și prima seară: turnuri, dansuri, pivnițe

(Elena Maria Șorban, muzicolog – 14 august 2013)

La această ediție (11-14 iulie), organizatorii au optat pentru o formulă superconcentrată a Festivalului, care a însumat 22 de manifestări în orașul de reședință și încă 4, în alte localități harghitene – pe parcursul a patru zile. Ceea ce, trebuie să recunoaștem, pentru cine a dorit să cuprindă totalitatea concertelor, nu a fost deloc ușor.

Opțiunea s-a datorat, desigur, dorinței ca eforturile celor implicați să se poată concentra, în zilele premergătoare Festivalului, asupra Universității de Vară de Muzică Veche (7-12 iulie) – asupra căreia voi reveni, aparte – și ai cărei profesori au urcat, apoi, pe scenele de concert sau au ieșit să cânte în spațiile publice din oraș (o practică proprie Festivalului, în urmă cu mai mulți ani, reluată acum, spre beneficiul largirii accesului tuturor, la cultura autentică).

Astfel, prima zi a debutat cu surle și trâmbițe, la propriu, mânuite de membrii ansamblului SONATORES PANNONIAE din Budapesta, în amiaza mare, în fața Prefecturii. Formația este unul dintre puținele ansambluri europene, focalizat pe muzica veche de alămuri. Am reîntâlnit-o în primul concert din aceeași seară, cu un program de muzică pentru suflători din secolul al XVI-lea, provenită din bazinul carpatic.

Din cauza vremii nefavorabile, concertul s-a desfășurat în sala Casei Municipale de Cultură, un ambient care a prejudiciat atmosfera unui program destinat, dintotdeauna, de a răsună în aer liber, estompându-i reverberațiile. Personal, am fost deranjată și de legătura prea strânsă dintre muzicieni și partituri. Alături de cei șase interpreți la varii instrumente de suflat, am ascultat o orgă mică și o chirondă (instrument medieval, cu corzi frecate de un arcuș incorporat, acționat cu o manivelă), al cărei mânuitor, Ádám Buda, s-a încadrat în cerințele de epocă, ale libertății de exprimare muzicală de tip improvizatoric.

ANSAMBLUL DE DANSURI ISTORICE PASSEGGIO a prezentat spectacolul *Iter in tempore* – cel mai complex program de până acum al formației. De ce? Scenariul străbate etape semnificative din istoria dansului de societate, într-o retrospectivă dinspre recent spre mai vechi (sec. XIX-XIII), așadar, un parcurs temporal foarte larg. Acesta este unificat și accesibilizat printr-un personaj-copil, a cărui reverie ne duce spre epocile apuse (procedeu similar, din epica infantilă, cărții „Talismanul de safir” de Elvira Bogdan), readucându-le la viață.

Am admirat aproximativ 50 de costume (grupate în tablouri diferite, pentru cei 10 dansatori) – realizate migălos, opulent, armonios, după modele de epocă.

De ce un spectacol de referință?

Pentru că este cântat și dansat autentic, creativ, virtuoz. Autenticitatea sa este dată de selecția unui repertoriu preluat din surse muzicale și de notații coregrafice de epocă – de la vals la volta ori saltarello, din documente precum The Cahusac's Annual Collection 1801, The Dancing Master, 1651-1701, De practica seu arte tripudii, 1463 ș.a.

Creativ – pentru că notațiile figurilor de dans din documentele vechi sunt esențializate, sumare, reduse și este nevoie nu numai de o bună însușire a elementelor de bază, ci și de arta combinării lor – care să corespundă și autenticității, și exigențelor scenice contemporane, exigențe care includ gustul pentru surprinzător și virtuoz. Toate acestea le-am regăsit împlinite în spectacolul Iter in tempore – coregrafia de Csilla Juhász, regia de Tünde Kocsis.

Un singur element aș mai fi dorit în acest spectacol: la fiecare dans, să se afișeze numele lui. Argumente: pentru îmbogățirea culturii generale, apoi pentru că astfel de inscripționări sunt în spiritul spectacolelor vechi și pentru că laptopul la care se joacă personajul central, fetița visătoare, existent pe scenă, ar putea fi folosit – așa că, nu mai rămâne de adăugat decât o fâșie de ecran și câteva supratitrări ornamentate.

Muzica la Iter in tempore a fost realizată pe viu, de cele mai avizate formații, pe două segmente temporale: ANSAMBLUL CODEX (Sfântu Gheorghe, Covasna; 1600-1800), condus de Ignác Filip, respectiv, MUSICA HISTORICA, având ca lider pe István Rumen Csörsz (Budapesta; 1300-1600). Ar fi destul de dificil ca aceste forțe artistice să se reunească pentru a multiplica spectacolul – categoric, o producție de elită, nu elitistă!, ci de largă adresabilitate, care și-ar găsi locul pe orice renumită scenă a lumii ori pe orice scenă de școală sătească.

Dar ar fi un compromis favorabil, ca numai cei 10 dansatori să meargă din loc în loc, de la un teatru la altul, chiar de la o școală la alta, să prezinte această veritabilă „istorie a muzicii în pași de dans” – cum ar zice maestrul Grigore Constantinescu, autorul unei cărți cu acest titlu inspirat.

Cine ar putea invita Ansamblul Passeggio, cu acest spectacol? Teatrele, instituțiile de operă și balet, companii private, precum „Opera comică pentru copii”, univesitățile de muzică, liceele de artă, școlile de cultură generală și, mai ales, ICR... Ar putea fi vizionate niște fragmente de pe youtube, ca să pot fi crezută! Încă o valoroasă latență, neluată în seamă, din actualitatea noastră? – întreabă pesimistul. Depinde de organizatori! – replică realistul.

Al treilea concert al primei serii: SAM CHAPMAN (lăută renașcentistă; Anglia) și MÁRIA FÜLÖP (clavecin; Sfântu Gheorghe / Basel), în ambientul inedit al pivniței de la cetatea-muzeu Mikó, din Miercurea Ciuc. O alegere pitorească în sine, dar cu totul improprie pentru sensibilitatea corzilor la aerul umed și, mai ales, pentru aflusul foarte mare de spectatori.

Fără să renunț, ajung după cam o jumătate de oră, să mă aciuez într-o încăpere laterală. Rafinamentul, sensibilitatea, intelectualismul programului (John Downland, William Byrd,

Thomas Robinson ș.a.) și a interpretării trec în paranteză, pe lângă plăcuta eufonie a lăutei renascentiste și a clavecinului – reunindu-se pentru odihna unui suflet obosit de atâta frumusețe.

* Fotografii de Gyula Ádám.